



Stosowanie prawa autorskiego

Materiał składa się z sekcji: "Uzasadnienie konieczności stosowania prawa autorskiego", "Wykorzystywanie zasobów Internetu z uwzględnieniem prawa autorskiego", "Domena publiczna (DP)", "Dozwolony użytek", "Licencje oprogramowania".

Materiał zawiera ilustracje i ćwiczenie.

Słownik pojęć zawiera wyjaśnienia terminów: "Prawo autorskie", "Domena publiczna", "Creative Commons"

Stosowanie prawa autorskiego

Uzasadnienie konieczności stosowania prawa autorskiego

Podczas korzystania z zasobów sieci internetowej lub materiałów znalezionych w czytelniku czy bibliotece, musisz postępować zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. o [prawie autorskim](#) i prawach pokrewnych.

Ciekawostka

Stosownie do art. 79 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych - twórca, którego prawa autorskie majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa:

- zaprzestania naruszania;
- usunięcia skutków naruszenia;
- naprawienia wyrządzonej szkody:
 - na zasadach ogólnych albo
 - poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu;
- wydania uzyskanych korzyści.

Wykorzystywanie zasobów internetu z uwzględnieniem prawa autorskiego

Aby w zgodzie z prawem autorskim używać zasobów internetu, musisz najpierw zapoznać się z pewnymi zasadami. W ramach darmowego dostępu, możesz korzystać z utworów:

- znajdujących się w tzw. [domenie publicznej](#),
- wykorzystanych w ramach tzw. dozwolonego użytku,
- udostępnionych w ramach bezpłatnych licencji.

Domena publiczna (DP)

Jeśli chcesz dzielić się w sieci zasobami własnego autorstwa, np. prezentacją czy filmem, pamiętaj by do ich tworzenia wykorzystywać materiały z legalnych źródeł, np. znajdujących się w domenie publicznej (ang.: *public domain*). Są to zasoby, z których możesz korzystać bez ograniczeń, bo prawa majątkowe do twórczości wygasły, ponieważ minęło 70 lat od śmierci ich twórców, ewentualnie minęło 70 lat od pierwszego rozpowszechnienia utworu,

jeśli twórca nie jest znany lub autorskie prawa majątkowe przysługują innej osobie niż twórca. Pamiętaj jednak, że musisz podawać autora i tytuł utworu, jeśli są znani, oraz szanować prawa osobiste twórcy, takie jak prawo do nienaruszalności treści i formy utworu.



Symbol domeny publicznej

Źródło: Sławomir Szaruga, licencja: CC BY 3.0.

Dozwolony użytek

Najważniejszym elementem prawa autorskiego jest możliwość nieodpłatnego korzystania z utworów w określonych sytuacjach, tzw. dozwolony użytek. Przykładowo, zakazane jest wykorzystanie utworu w celach zarobkowych, ale możesz sam lub w towarzystwie członków rodziny i bliskich znajomych:

- pobrać plik z muzyką ze strony WWW,
- pożyczyć książkę znajomemu,
- zrobić kserokopię książki,
- wykonać kopię płyty CD,
- odtwarzać muzykę na imprezie urodzinowej,
- obejrzeć legalnie zdobyty film,
- przeglądać zawartość stron WWW.

Ponadto, dozwolonym użytkiem jest pobieranie materiałów ze stron internetowych na własne potrzeby, natomiast udostępnianie dzieł innych twórców w sieci, a także wprowadzanie do nich zmian i prezentowanie jako własne jest zakazane.

Uwaga!

Zgodnie z polskim prawem, dozwolony użytek prywatny nie obejmuje płatnych programów komputerowych, co oznacza, że korzystanie z takiego programu

komputerowego w celach prywatnych zazwyczaj wymaga uprzedniego zakupu licencji.

Licencje oprogramowania

Programy komputerowe udostępniane są na licencjach różnego typu.

Licencja to umowa, w której autor utworu określa warunki, na jakich pozwala odbiorcy utworu (np. użytkownikowi oprogramowania) z niego korzystać. Zawsze więc, gdy zechcesz skorzystać z tzw. darmowego oprogramowania, przeczytaj dołączoną do niego umowę licencyjną.

Podstawowe rodzaje licencji oprogramowania komputerowego to:

- **Freeware** – program udostępniany bezpłatnie. Posiada minimalne ograniczenia lub nie posiada ich wcale. Prawa autorskie pozostają nadal w mocy.
- **Shareware** – program udostępniany bezpłatnie do testów przed ewentualnym zakupem.
- **Adware** – programy, za których użytkowanie się nie płaci, ale umieszczane są w nich reklamy.
- **Trial** – programy z pełną funkcjonalnością, których można używać przez ograniczony czas, po jego wyczerpaniu należy nabyć pełną wersję programu lub usunąć go z dysku twardego.
- **Demo** – wersja demonstracyjna programu, jest to program z ograniczoną funkcjonalnością w porównaniu z pełną wersją.
- **Powszechna Licencja Publiczna GNU** – pozwala na nieodpłatne użytkowanie programu, modyfikowanie go i rozpowszechnianie pod warunkiem dołączenia informacji o zmianach oraz źródle oryginalnej wersji.

O tzw. wolnych licencjach ([Creative Commons](#)), które nie dotyczą oprogramowania komputerowego, a wykorzystują prawo autorskie w taki sposób, aby umożliwić autorowi przekazanie innym części przysługujących mu praw, dowiesz się z materiału [Samodzielne korzystanie z wyszukanych informacji z uwzględnieniem poszanowania praw autorskich](#).

Ćwiczenie 1



Korzystając z możliwości wybranej przez siebie wyszukiwarki, znajdź w sieci definicję prawa autorskiego. Wyszukaj również czym są licencje **OEM**, **BOX**, **ESD** i podaj różnice pomiędzy nimi.

Znalezione informacje możesz zapisać poniżej. Skorzystaj z podpowiedzi, jeśli nie wiesz gdzie zacząć szukać lub odpowiedzi, aby zweryfikować to, co znalazłeś.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Zapamiętaj!

W polskim prawie utwór przechodzi do domeny publicznej po upływie 70 lat od chwili śmierci twórcy, a w przypadku współautorstwa, od chwili śmierci ostatniego współtwórcy. Jeżeli autor nie jest znany, to okres przejścia do domeny publicznej liczy się od daty pierwszego rozpowszechnienia.